

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110
Studij filozofije i teologije

Prva knjiga o Makabejcima – 1 Mak

Relikvije Makabejaca u crkvi Sv.
Andrije u Kölnu

יהוה רעי לא אחסר (Ps 23)

[adonaj ro'i lo ehsar]

The image displays a musical score for Psalm 23, featuring two staves of music in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody is written on a treble clef. The lyrics are provided in both Hebrew and English. The Hebrew lyrics are: 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. The English lyrics are: 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. The chords are indicated above the notes: D, A, G, Fism, Em, A, D, D, A, G, Fism, Em, A, D.

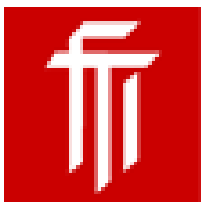
D A G Fism Em A D

'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar.

D A G Fism Em A D

'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar. 'A-do - naj ro - î lo' 'eh - sar.

Gospodin je pastir moj
ni u čem ja ne oskudijevam

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110
Studij filozofije i teologije

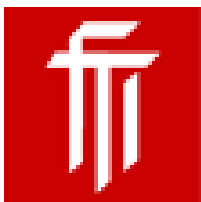
Petoknjižje i Povijesne knjige

amdg.eu

→ Nastava: FTI

→ Petoknjižje i Povijesne knjige

Literatura, Audio i video udžbenik

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110
Studij filozofije i teologije

Prva knjiga o Makabejcima – 1 Mak

Relikvije Makabejaca u crkvi Sv.
Andrije u Kölnu

- * u zemlji
- * pristup nevolji ne samo teološki
- * najhebrejskije knjige, na grčkom (LXX)
deuterokanonske
- * grčka vlast

Juda Makabej

- naslov po sljedbenicima
- djeluje od c3 do c9
 - u hvalospjevu “lavić” (1 Mak 3,4) – usp. Post 49,9
- jedan od 5 braće (2,3-5)
 - sinovi gorljivog Matatije (c2)
- revnost za νόμος i διαθήκη (2,27.50.57)
- Zakon i Savez
 - *koji su od 1,11 stavljeni u pitanje:*
- ⇔ “savez s narodima” (διαθήκη 1,11 – συμμαχία 8,17...)
 - *simbol u 1,54; 6,7*
- “Grozota pustoši”

“Helenizacija”

- *Podjela (1 Mak 6,24):*
- “sinovi našega naroda zamrziše nas”(6,24)
 - *Želja u 1,11:*
- “kao drugi narodi” (1,11)
 - kao kod uspostave kraljevstva (1 Sam 8)
 - *Lukavstva (1,30; 6,62; 7,27):*
- nadglednik govori o miru prije napada (1,30)
- kralj gazi zakletvu (6,62)
- Nikanor himbeno miroljubiv (7,27)
 - *Univerzalizacija u 2,10:*
- Svi narodi uzeli po dio Izraela (2,10)

Govor o Bogu

- “svi koji se u nj uzdaše,
ne poklekoše nikada” (1 Mak 2,61)
- “οὐρανός” – ni imenicom “Bog”,
ni imenom “יהוה”
 - *Judin govor o Bogu u 3,19.60:*
- od Neba dolazi jakost (3,19)
- “bit će kako Nebo hoće” (3,60)
 - *Opis u 3,50; 4,40.55:*
- vape k Nebu, upravljaju hvalu k Nebu
 - *Molitva u 4,24:*
- “Ono je dobro i njegova je ljubav vječna” (4,24)
 - *Pobjeda (2,22; 4,10):*
- Nebo pred njima mrvi
 - *Bog u 4,11:*
- “Onaj koji izbavlja Izraela” (λυτρόω 4,11)

Nova sila – Rim

- vrlo pozitivno prikazan
 - Dobar saveznik (8,1.12)
 - *Moćan* (1 Mak 8,2-8):
- od Galije i Hispanije do Indije
 - Demokratska vlast (8,15)
 - Senat (8,15)
- prvi govor Izraelaca u Senatu (8,20), plod u 8,22:
- ugovor na brončanim pločama (sadržaj: 8,23-32)
 - *Učinak?*
 - I dalje sukobi
- Jonatan c10-12 (zlatno doba 9,73); Šimun c13-16

Rimsko carstvo 200. – 100. pr. Kr

Druga knjiga o Makabejcima

– 2 Mak

**Povijest Jude
Makabeja**

Predgovor i pogovor

- *Predgovor* (2 Mak 2,19-32) *ističe*:
- **Juda Makabej (19)**
 - ni otac, ni braća
- **pravi uvod: pregled sadržaja (19-22)**
 - *Izvori* (2,23):
- **πέντε βιβλίων (v23) – iz toga (v26):**
- **skripta! επιτομή (v23.26)**
 - *Dvije nakane u 24s*:
- **ἱστορία (v24); ψυχαγονία – vježbanje duše (v25)**
 - *Pogovor u 15,37-39*:
- **“ja” v38 (“mi” u predgovoru)**
- **ἀκοή (15,39) – slušanje (↔ ἀναγινώσκειν – čitati 2,25)**
- **Hebreji (15,37)**

Juda Makabej

- nakon predgovora (2,19) tek u 2 Mak 5,27
 - općenito da se povukao u “pustinju” i u “gore” (5,27)
- sve do c8 opis drugih ljudi i događaja
 - za razliku od 1 Mak često samo nadimak: *Makabej*
- okuplja vojsku (8,1) → pobjeđuje τὰ ἔθνη (v5)
- “narodi” = “pogani”
 - *duhovni vođa* (8,16):
- hrabri vojsku (v16)
- u 2 Mak prisutan do kraja

Hajdemo u dom Gospodnji (Ps 122)

Važan prorok Jeremija

- **Skriva Kovčeg Saveza – prije razaranja (587. pr. Kr.)**
 - *Gdje 2 Mak 2,4?*
- **gdje je „Mojsije motrio Božju baštinu“ (2,4)**
 - *posljednje proroštvo u 2 Mak 2,7s:*
- **Kovčeg skriven do Okupljanja**
- **Tada Slava kao za Mojsija i kad je Salomon posvetio Hram**

Zagovornik i pomoćnik

- *Jeremija posljednji put u Bibliji*
(2 Mak 15,13-15):
- u snu Jude Makabeja
 - *Kakav?* (v13)
- Časni starac (2 Mak 15,13)
 - *Što radi?*
- moli za narod i sveti Grad (v14)
 - Zagovornik
 - *Pomoćnik* (v15):
- pruža zlatan mač (v15)
- = Riječ?

Obnova hrama (Očišćenje)

- 1 Mak 4,36-60; 2 Mak 10,1-8

- *Makabej suradnik i demokrat:*

- “očistimo, posvetimo” (1 Mak 4,36); vijećanje (v44)

- *Stanje u hramu* (1 Mak 4,38 – usp. 1,54; 6,7):

- Pustoš i pepeo, oskvrnjen oltar, zarasle ruševine

- I po gradu (2 Mak 10,2)

- *4 reakcije* u 4,39-41:

- Potreseni (1 Mak 4,39), mole (v40)

- Ratovanje i obnova istovremeno (v41) – kao Neh

- *Radikalno pročišćenje* (4,45):

- Obeščašćeni žrtvenik uklonjen

- *Duhovni autoritet* u 4,42s i 46:

- svećenik (v42s) i prorok (v46)

Obnovljeno bogoslužje

- *Od čega nov žrtvenik (1 Mak 4,47; 2 Mak 10,3)*
- **od “neklesanog kamenja”**
 - usp. Izl 20,25
- *Cjelokupna obnova (1 Mak 4,48s):*
- **Svetište (Hekal), unutrašnjost, predvorje (1 Mak 4,48)**
- **Novi liturgijski predmeti (1 Mak 4,49.51; 2 Mak 10,3)**
 - *Novo bogoslužje (1 Mak 4,53):*
- **Žrtve paljenice**
 - Čuvari (1 Mak 4,61 usp. 6,7)

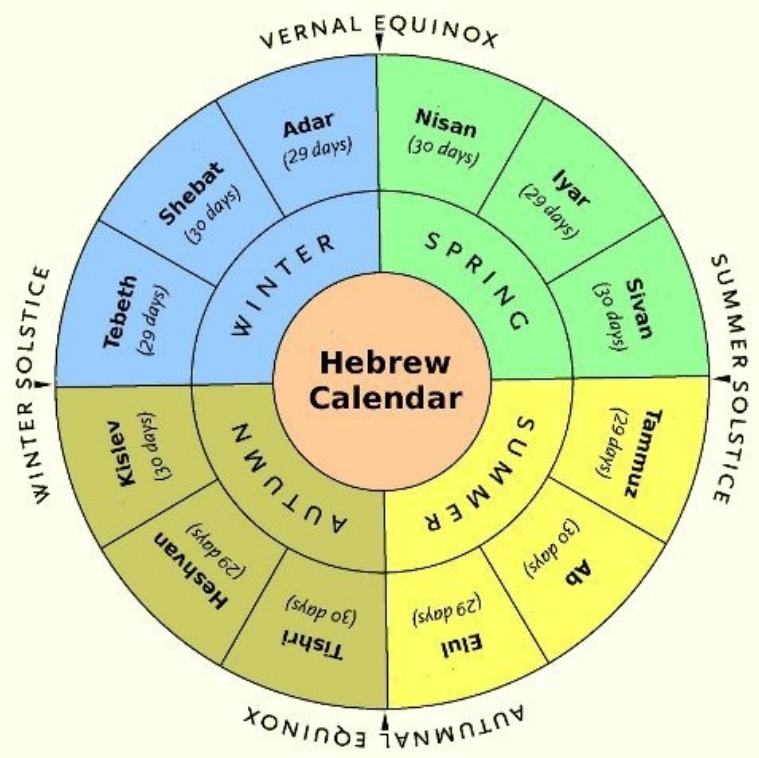
Plodovi

- *Narod u 1 Mak 4,55.58?*
- **Klanjanje pred Bogom (1 Mak 4,55)**
- **Velika radost (58 usp. Neh 8,12)**
 - *Molitva (2 Mak 10,4):*
- **Za budućnost: “više nikad ovako”**
 - *“demokratski” propisan blagdan (1 Mak 4,59: 2 Mak 10,8 usp. Neh 8,13):*
- **Juda, braća, sva zajednica – ἐκκλησία (1 Mak 4,59)**
- **Javno zaključili, izglasali (2 Mak 10,8)**
 - *Javno mnijenje: tko je vodio očišćenje Hrama (2 Mak 10,7)?*
- **Bog**

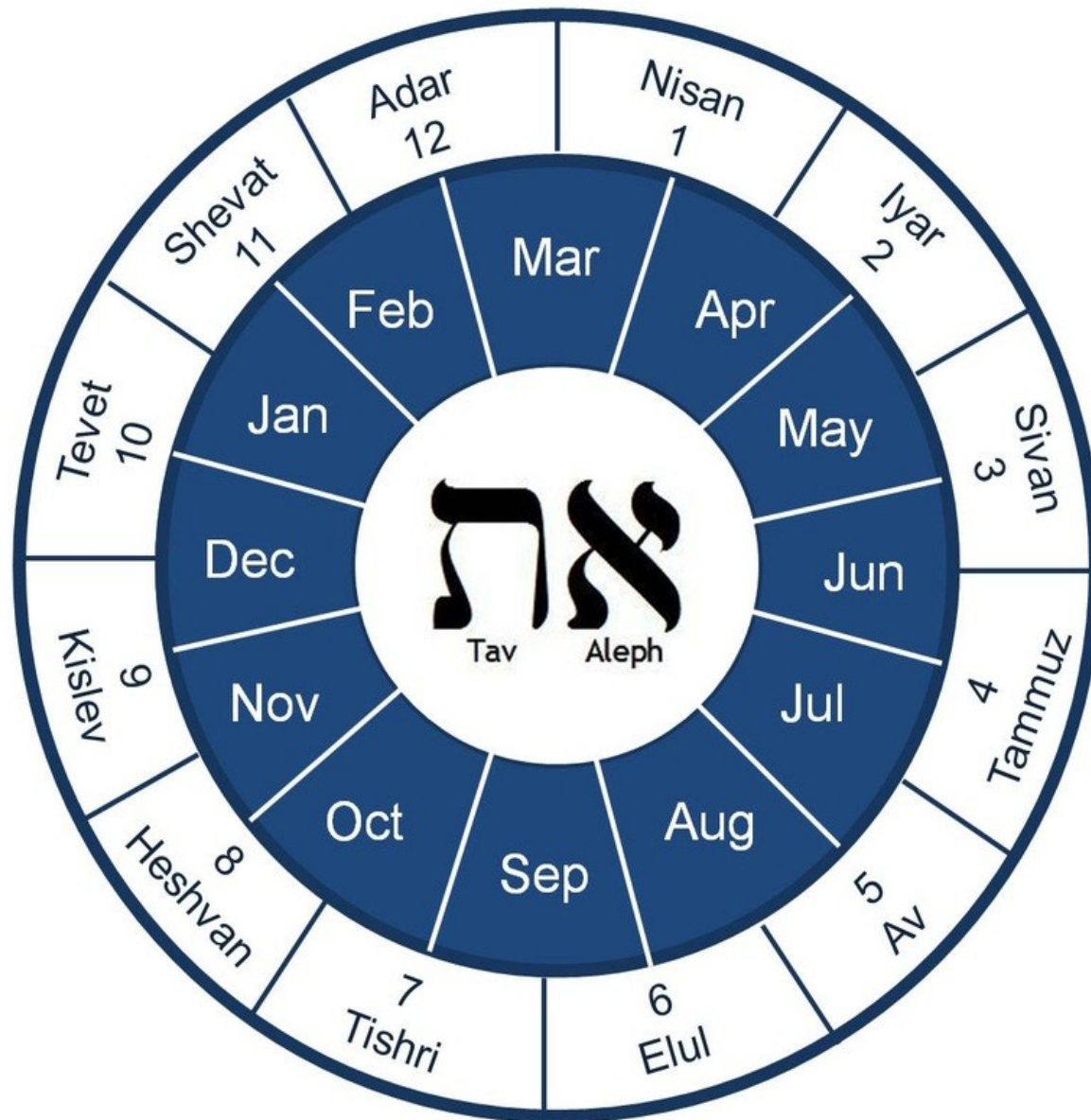
Velik blagdan

- ❑ Datum (1 Mak 4,52.59; 2 Mak 10,5)?
- 25. Kislev 148. (= 164. pr. Kr)
 - ❑ Usp. poganske žrtve 25. kisleva (1 Mak 1,59; 2 Mak 10,5)
 - ❑ SZ – lunarni kalendar (mjeseci)
- 1. Nisan ili Aviv (proljeće) – *Pasha*
- 2. Ijar ili Ziv
- 3. Sivan – *Pedesetnica (blagdan sedmica)*
- 4. Tamuz
- 5. Ab
- 6. Elul
- 7. Etanim ili Tišri (jesen - rujan) – *Blagdan sjenica (Sukot), Jom Kippur (Dan Pomirenja)*

- 8. Marhešvan / Hešvan / Bul
- 9. Kislev (zima – studeni/prosinac)
- 10. Tevet
- 11. Švat
- 12. Adar – Purim

Mjeseci

Dan posvete žrtvenika

- ❑ *Juda uslišan* (1 Mak 4,33 – 4,54)?
- “Pjesme”
 - ❑ *Produženo slavlje: koliko dana?*
(1 Mak 4,56.59; 2 Mak 10,6)
- **osam**
 - ❑ *Nalik kojem blagdanu*
(2 Mak 10,6 usp. Lev 23)?
- **Blagdan sjenica, ali: spomen na makabejsku gerilu**
 - ❑ *Do danas prema: 1 Mak 4,50; 2 Mak 10,3*
- “Zapalili svjetiljke u hramu” –
blagdan *svjetla*: Hanuka (svijećnjak: hanukija)
- חֲנֻכָּה *ḥanak* – posvetiti (1 Kr 8,63: Salomonov hram)

